DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE BELGISCHE LANDBOUW

Rapport No 211

Afdeling Algemeen Economisch Onderzoek

I N H O U D

	blz.
Woord vooraf	5
HOOFDSTUK I. ALGEMEEN BEELD VAN DE BELGISCHE LANDBOUW EN VAN DE DOOR DE REGERING GEVOERDE LANDBOUWPOLITIEK	7
§ 1. Ontwikkeling van de Belgische landbouw gedurende de laatste eeuw	7
§ 2. Algemene facetten van de markt- en prijspolitiek in de Belgische landbouw	9
§ 3. Het regiem van de minimumprijzen der Beneluxlanden	11
§ 4. Organisaties in de Belgische landbouw	13
HOOFDSTUK II. DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE AKKERBOUW	16
§ 1. Granen	
1. Betekenis van de Belgische graanproductie	16
2. Prijspolitiek voor tarwe	16
§ 2. Aardappelen	19
§ 3. Suikerbieten	20
1. Betekenis van de productie	20
2. Prijsregeling	20
3. Berekening van de suikerbietenprijs voor oogst 1952	23
§ 4. Vlas	23
HOOFDSTUK III. DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE VEEHOUDERIJ	26
§ 1. Vee en vlees	26
§ 2. Melk en zuivelproducten	27
1. Omvang en bestemming van de melkproductie	27
2. Prijspolitiek	29
§ 3. Eieren	33
HOOFDSTUK IV. DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK VOOR GROENTEN EN FRUIT	35
§ 1. Situatie in het binnenland	35
§ 2. Regelingen aan de grens	35

WOORD VOORAF

Dit rapport is het tweede rapport over België, dat verschenen is in de reeks van rapporten over de markt- en prijspolitiek in de landbouw van verschillende Westeuropese staten. Tot dusver werden in deze serie rapporten uitgebracht over de markt- en prijspolitiek in de landbouw van Nederland (2 x), België, Groot-Brittannië, West-Duitsland, Frankrijk, Zwitserland en Denemarken. Het eerste rapport over België verscheen als Nota No 62 in Augustus 1950. Dit rapport sluit hierop aan, doordat het de ontwikkeling in de laatste jaren weergeeft en de huidige stand van zaken beschrijft.

De structuur van de Belgische landbouw vertoont een grote mate van overeenstemming met de Nederlandse landbouw, hoewel de ontwikkeling in de richting van een arbeidsintensieve productie van hakvruchten, veehouderij- en tuinbouwproducten in België minder ver is voortgeschreden dan in ons land. De Belgische landbouw voorziet voornamelijk in de binnenlandse behoeften, de export is veel minder belangrijk dan die van de Nederlandse landbouw. De regering kan derhalve volstaan met het handhaven van een lonend prijsniveau voor de boer op de binnenlandse markt. Om dit te bereiken kan het markt- en prijsbeleid van de Belgische regering in hoofdzaak beperkt blijven tot beschermende maatregelen aan de grens.

Dit beleid wordt in het onderhavige rapport na een algemeen hoofdstuk over de Belgische landbouw en de door de Belgische regering gevoerde landbouwpolitiek in details voor de akkerbouw-, de veehouderij- en de tuinbouwproductie weergegeven.

Het onderzoek werd in Juni 1954 afgesloten.

Het onderzoek werd verricht door G. Greidanus, ec. drs van de afdeling Algemeen Economisch Onderzoek.

's-Gravenhage, 12 Juli 1954

De Directeur,

H. Horring

(Dr J. Horring)

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN BEELD VAN DE BELGISCHE LANDBOUW EN VAN DE DOOR DE REGERING GEVOERDE LANDBOUWPOLITIEK

§ 1. Ontwikkeling van de Belgische landbouw gedurende de laatste eeuw.

De Belgische landbouw vertoonde een eeuw geleden een geheel ander beeld dan tegenwoordig. De eerste landbouwtelling, die in 1846 werd gehouden, wees uit, dat de totale oppervlakte cultuurgrond 1.793.160 ha bedroeg. Hiervan werd bijna de helft ingenomen door de verbouw van granen. Naar volgorde van bebouwde oppervlakte waren rogge, tarwe en haver de belangrijkste gewassen. De verbouw van gerst had niet veel te betekenen. De tarwe en de rogge werden in hoofdzaak bestemd voor de broodvoorziening van de Belgische bevolking, aangezien de invoer van broodgranen vóór 1880 nog niet belangrijk was. De haver diende voornamelijk als veevoeder. De opbrengsten waren nog niet groot, die van tarwe b.v. bedroeg 1.400 à 1.450 kg per ha. De grootste opbrengsten in vergelijking tot tegenwoordig werden gemeten bij de suikerbieten (nl. 30.000 tot 35.000 kg per ha), een teelt, die overigens nog in de kinderschoenen stond; het suikergehalte der bieten daarentegen was nog erg laag (8% in 1846).

In de vijftig jaren vóór 1880 kenmerkte de Belgische landbouw zich door een grote mate van stabiliteit. Hij ontwikkelde zich in nagenoeg volledige afzondering van het buitenland: slechts geringe hoeveelheden vreemde grondstoffen werden ingevoerd, terwijl de uitvoer van landbouwproducten onbeduidend was; de gehele productie was rechtstreeks bestemd ter voorziening in de behoeften van de eigen bevolking. De akkerbouw, met name de graanverbouw, nam de belangrijkste plaats in, de veeteelt speelde nog geen rol van betekenis.

De Belgische landbouw werd omstreeks 1875 ook zwaar getroffen door de invoer van de goedkope granen uit de overzeese productiegebieden en uit Rusland. De schade, die aan de landbouw werd toegebracht, was daarom zo zwaar, omdat de inkomsten van de Belgische landbouw toendertijd - zoals wij zagen - in hoofdzaak afhankelijk waren van de graanproductie. De tarweproductie leed het ergst. De prijzen, die vóór 1880 nog op het peil van 30 F per 100 kg hadden gelegen, liepen terug tot 14 F in 1895. Het tarwe-areaal daalde dan ook gevoelig. De tarwe-invoer daarentegen, die in 1866 nog slechts 80.000 ton had bedragen, liep op tot 1.031.000 ton in 1895 en 1.424.000 ton in 1910.

De rogge- en haverteelt wisten zich ondanks de prijsdaling vrij goed te handhaven, aangezien rogge en haver in hoofdzaak als veevoeder werden aangewend en de invoer van deze producten ook nog geen grote omvang aannam; de rogge werd in toenemende mate bestemd tot veevoer voor de zich uitbreidende varkensstapel.

De boeren hebben op twee manieren geprobeerd het hoofd aan deze agrarische crisis te bieden. Aan de ene kant werd de intensiteit van de akkerbouwproductie opgevoerd in de hoop door hogere opbrengsten een zekere compensatie te krijgen voor de lagere prijzen, aan de andere kant ging de belangstelling van de Belgische boer in toenemende mate uit naar de veehouderij (vlees, melk, boter,

eieren). Daar de prijzen van de veehouderijproducten minder sterk daalden, hoopte men op deze wijze de vervoederde granen nog tot waarde te brengen.

De omschakeling kostte de boeren uiteraard moeite. Vandaar dat de regering op verschillende manieren de helpende hand heeft geboden. Het mag dan ook geen toeval heten, dat juist in deze jaren (1884) een afzonderlijk Ministerie van Landbouw werd opgericht. Eén der eerste maatregelen van dit Departement was de instelling van een corps Rijkslandbouwconsulenten (1885). Ook de oprichting van de Boerenbond, heden ten dage de grootste Belgische landbouw-organisatie, dateert uit deze tijd (1890).

Omstreeks 1895 kon de crisis als overwonnen worden beschouwd. De hierboven gesignaleerde ontwikkeling ten gunste van de veehouderij bleef echter ook na 1895 aanhouden. De veestapel groeide regelmatig. Bij de landbouwtelling van 1910 telde België 964.914 melkkoeien, 1.494.279 varkens en ruim 12 millioen kippen. Het Ministerie van Landbouw bevorderde deze ontwikkeling. In deze periode nam ook de suikerbietenproductie sterk toe.

Tijdens de eerste wereldoorlog werd de Belgische landbouw opnieuw ernstig getroffen. Door gebrek aan voedergranen moest de veestapel worden ingekrompen. Achteraf bleek, dat deze inkrimping zo groot was geweest, dat het herstel - ofschoon begunstigd door de hoogconjunctuur in de twintiger jaren - in 1929 nog niet was voltooid.

Het graanareaal daalde in deze periode regelmatig verder. De daling betrof na 1910 echter in het bijzonder de roggeteelt, hetgeen werd veroorzaakt door de toenemende invoer van maïs en andere voedergranen.

In de jaren na 1929 veroorzaakte de wereldcrisis voor de derde maal een moeilijke periode voor de Belgische landbouw. Dank zij de beschermende maatregelen, waartoe de Belgische regering in de crisisjaren met betrekking tot de landbouw is overgegaan, onderging de veehouderij echter niet andermaal een terugslag. In de akkerbouwsector ging de roggeteelt blijvend achteruit, terwijl verder het met aardappelen bebouwde areaal sterk daalde. Het suikerbietenareaal was in 1939 eveneens vrij wat kleiner dan in de jaren vóór de eerste wereldoorlog, doch hier nam de daling toch niet die omvang aan als bij de aardappelen.

Om redenen, welke hier verder onbesproken kunnen blijven, is sinds de tweede helft van de negentiende eeuw in België, veel meer dan in Nederland het geval is, het zwaartepunt van het economisch leven bij de industriële sector komen te liggen. In beide landen heeft zich weliswaar als gevolg van de agrarische crisis in de jaren tachtig een belangrijke structuurverandering in de landbouw voltrokken, welke kan worden gekarakteriseerd als een verschuiving van de arbeidsextensieve resp. grondintensieve productie van granen naar een arbeidsintensieve resp. grondextensieve productie van hakvruchten, veehouderij- en tuinbouwproducten, doch in het algemeen kan worden gezegd, dat deze ontwikkeling in België belangrijk minder ver is voortgeschreden dan in Nederland.

Een gevolg hiervan was o.m., dat met de snelle groei van de bevolking de agrarische productie in België, zowel in het algemeen als in de meeste van haar onderdelen, onvoldoende werd voor de binnenlandse consumptie, terwijl Nederland als gevolg van de ver doorgevoerde specialisatie in de arbeidsintensieve richtingen zich juist ontwikkelde tot een belangrijk exportland van veehouderij- en

tuinbouwproducten. Onder deze omstandigheden groeide in België geleidelijk aan een economische structuur, welke in grote trekken overeenstemt met die van een land als b.v. Engeland. De centrale plaats wordt daarbij ingenomen door de industrie en de behartiging van de industriële belangen vormt het uitgangspunt van de economische politiek. In het verkeer met het buitenland nemen aan de uitvoerzijde industriële producten een overwegende plaats in, terwijl aan de invoerzijde landbouwproducten (voedingsmiddelen) een belangrijke post vormen.

Het verschil in economische structuur tussen België en Nederland geeft ook een verklaring voor het verschil tussen de landbouwcrisismaatregelen in de jaren dertig en het verschil tussen de markt- en prijsregelingen in de landbouw tegenwoordig in beide landen. Terwijl in Nederland de overheidsbemoeienis met de agrarische productie in de crisisjaren zeer ver moest gaan, bleek in België een betrekkelijk eenvoudig samenstel van maatregelen - bestaande uit invoerrechten, invoervergunningen, invoercontingentering, vergunningsrechten bij de invoer en productiesubsidiëring - voldoende.

De ontwikkeling van de Belgische landbouw na de tweede wereldoorlog stond tot dusver geheel in het teken van herstel van de vooroorlogse situatie. Parallel hieraan liep het streven de kwaliteit van de productie te verbeteren. Dit komt o.a. tot uiting in de sterk toegenomen tarwe-opbrengsten, de gestegen productiviteit van de melkveestapel en het hogere melkvetgehalte. De prijspolitieke maatregelen, waardoor de Belgische landbouw tegenwoordig is omringd, zullen in het verdere deel van dit rapport nog uitvoerig ter sprake komen.

§ 2. Algemene facetten van de markt- en prijspolitiek in de Belgische landbouw

De Belgische regering heeft zich in het raam van de Benelux-onderhandelingen in principe accoord verklaard met het doel van de Nederlandse landbouwpolitiek, te weten het garanderen van bestaanszekerheid aan de boer op het goed geleide, sociaal en economisch verantwoorde bedrijf x). Dit neemt niet weg, dat ten gevolge van het verschil in economische structuur tussen beide landen de beschermingstechniek in België een geheel ander karakter draagt dan in Nederland. De Belgische landbouw voorziet, zoals wij zagen, voornamelijk in de binnenlandse behoeften en de regering kan dus volstaan met het handhaven van een lonend prijsniveau voor de boer op de binnenlandse markt. Om dit te bereiken kan het prijsbeleid van de Belgische regering in hoofdzaak beperkt blijven tot beschermende maatregelen aan de grens.

De Belgische regering streeft er naar zo min mogelijk direct in de agrarische productie in te grijpen. Het is deze vrijheid, die kenmerkend is voor de Belgische landbouw. Noch in de akkerbouw of veeteelt, noch in de tuinbouw bestaan dwingende voorschriften inzake de omvang van de productie. Er bestaat ook voor geen enkel product een leveringsplicht. De Belgische boer wordt volledige bedrijfsvrijheid gelaten. De binnenlandse handel is eveneens volkomen vrij.

De prijsvaststelling beperkt zich dan ook tot het afkondigen van richtprijzen (zgn. directieprijzen). Zo bestaan er richtprijzen voor tarwe, aardappelen, varkens, boter en eieren. De regelingen aan de grens hebben tot doel vraag en aanbod op de binnenlandse markt in die zin te beïnvloeden, dat de werkelijke prijzen de richtprijzen zo dicht mogelijk benaderen. De richtprijzen zijn in het algemeen gebaseerd op kostprijscalculaties van het Ministerie van Landbouw, hetgeen een waarborg biedt voor de rentabiliteit

x) Zie hiervoor het Rapport inzake de Conferentie van Ministers van België, Nederland en Luxemburg, gehouden te 's-Gravenhage, Maart 1949.

van de productie. Voor suikerbieten bestaat geen richtprijs; de regeling van de suikermarkt is door de overheid geheel in handen gelegd van de vertegenwoordigende organisaties van telers en fabrieken. De prijzen der voedergranen zijn eveneens vrij; men tracht de rentabiliteit van deze teelten te bereiken via de prijsmaatregelen voor de veehouderijproducten.

Het ligt voor de hand, dat deze politiek het meest kans van slagen heeft, indien de hoeveelheid product, die door de Belgische landbouw wordt voortgebracht, tekortschiet voor de binnenlandse voorziening. In dat geval kan de overheid nl. door het beperken van de invoer het prijspeil op de markt met succes naar haar hand trachten te zetten. Zodra er echter overschotten optreden, bestaat er zonder meer geen zekerheid, dat de prijzen op de Belgische markt zich niet ongunstig zullen ontwikkelen. Het prijsverloop op de varkensmarkt heeft dit de laatste jaren duidelijk bewezen.

De maatregelen aan de grens, die bedoeld zijn de prijsvorming op de Belgische markt in een voor de landbouw gunstige richting te leiden, kunnen in beginsel verschillende vorm aannemen. Denkbaar is b.v.:

a. de in- en uitvoer worden gecontingenteerd, d.w.z. gebonden aan een vastgesteld maximum in waarde en/of hoeveelheid;
b. de in - resp. uitvoer vindt plaats tegen afgifte van een vergunning, waarbij bij het uitreiken der vergunning eventueel nog een heffing kan worden verlangd ("taxe de licence");
c. de invoer is onderworpen aan beschermende invoertarieven.

De Belgische beschermingstechniek bepaalt zich in hoofdzaak tot een stelsel van invoervergunningen. De voor de oorlog bestaande "taxes de licences" worden thans niet meer geheven. Voor de invoer van suiker geldt een invoerrecht van F 300 per 100 kg, dat aan de Belgische suikerbietenteelt een effectieve bescherming verleent. Voor de handel met Nederland bestaat een afzonderlijke regeling, neergelegd in het Protocol van Luxemburg, het zgn. landbouwprotocol.

In dit verband moge ook worden vermeld, dat België de invoer uit de O.E.E.C.-landen voor 87,2% heeft geliberaliseerd. Dit cijfer slaat op de totale invoer. De invoer van agrarische producten is slechts voor 60,8% geliberaliseerd. De belangrijkste producten, die hieronder vallen, zijn granen (excl. tarwe), veekoeken, pootaardappelen, oliehoudende zaden, oliën en vetten, bevroren vlees, schapenvlees, geitenvlees en paardenvlees, kaas, melkpoeder, gecondenseerde melk met suiker en gedroogde groenten.

Afgezien van de in- en uitvoerpolitiek bestaan er alleen voor tarwe en voor melk nog enkele bijzondere regelingen. Voor de binnenlandse tarwe geldt een meng- en maalgebod; op deze wijze creëert de overheid een voldoende vraag naar dit product. Bovendien geldt er voor tarwe een verplichte voorraadvorming. Het prijsbeleid in de melk- en zuivelsector valt in twee gedeelten uiteen. De producten boter, consumptiemelk, room en koffiemelk zijn onderworpen aan de bepalingen van het Protocol van Luxemburg; bovendien bevordert de regering gedurende de zomer de opslag van boter door de particuliere handel, hetgeen eveneens prijsondersteunend werkt. Op de productie van kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker - de invoer van deze producten is geliberaliseerd - worden subsidies verleend.

De prijspolitiek van de Belgische regering ten aanzien van de landbouw wordt aan de ene kant bepaald door het Ministerie van Landbouw en aan de andere kant door het Ministerie van Economische Zaken en van de Middenstand (in het vervolg kortweg Ministerie van Economische Zaken genoemd). Het Ministerie van Landbouw staat steeds op de bres voor een redelijke beloning voor de agrarische producent,

het Ministerie van Economische Zaken ziet in verband met de loon- en prijspolitiek toe op een stabiele prijsontwikkeling en tracht prijsstijgingen zoveel mogelijk tegen te gaan. Het Ministerie van Landbouw toont zich daarom vooral geïnteresseerd indien de prijzen dalen, het Ministerie van Economische Zaken indien de prijzen stijgen.

Het Ministerie van Economische Zaken ziet vooral dan sterk toe, wanneer de kleinhandelsprijs van het betrokken product wordt opgenomen bij de samenstelling van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen. (Uitgezonderd de prijzen van gewoon brood en van zogenaamd fantasiebrood zijn de kleinhandelsprijzen vrij en niet meer aan maximumvoorschriften onderworpen.) Het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen speelt nl. een rol bij de loonpolitiek. Als algemene regel geldt, dat, zodra dit indexcijfer langer dan twee maanden twintig punten boven een bepaald niveau ligt, het minimumloon in een aantal bedrijfstakken, o.a. in de landbouw, met 5% wordt verhoogd. Sinds het einde van de oorlog zijn de prijzen en lonen in België erg gestegen. Het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen bedroeg b.v. in Mei 1954 423,2 (basis 1936-'38 = 100). Deze inflatoire ontwikkeling schaadt de Belgische exportbelangen, zodat de regering er belang bij heeft verdere prijsstijgingen zoveel mogelijk te voorkomen.

§ 3. Het regiem van de minimumprijzen der Beneluxlanden

Gedurende de oorlogsjaren is bij de regeringen van België, Nederland en Luxemburg de overtuiging gegroeid, dat deze landen voordeel zouden hebben van een economische unie. Toen hierover na de oorlog onderhandelingen werden gevoerd, bleek echter na herhaald overleg en ampele studie, dat voor het bereiken van het ideale einddoel, een volledige economische unie, nog verschillende moeilijkheden moesten worden overwonnen.

Met name voor de landbouwproducten konden de grenzen nog niet geheel worden opengesteld. In het voorgaande is reeds naar voren gekomen, dat de ontwikkeling van de Belgische landbouw gedurende de laatste eeuw niet geheel dezelfde is geweest als die van de Nederlandse landbouw. Doordat de Belgische landbouw in veel mindere mate is aangewezen op buitenlandse afzetmarkten dan de Nederlandse landbouw, is het kostenpeil van de Belgische landbouw nl. veel hoger komen te liggen dan dat van de Nederlandse landbouw. Ten dele wordt dit veroorzaakt door een zekere technische achterstand. Voor een groot deel echter moet deze situatie worden gezien als een gevolg van de verschillende ontwikkeling van de loon- en prijsniveaux der beide landen na de oorlog.

In verband hiermee zijn in het raam der Benelux-onderhandelingen twee landbouwprotocols opgesteld, nl. 9 Mei 1947 te Brussel en 20 en 21 October 1950 te Luxemburg, waarbij het aanzijn is gegeven aan een speciale regeling van het handelsverkeer van een bepaald aantal met name genoemde agrarische producten. In afwachting van een volledige vrijmaking zullen deze producten slechts bij toepassing van een tussen de partnerlanden overeengekomen stelsel van minimum-(invoer) prijzen tot het wederzijdse verkeer tussen de drie landen worden toegelaten.

Deze minimum-invoerprijzen zijn voortgekomen uit de erkenning van de noodzakelijkheid, aan de producenten van het importerende land minimumprijzen voor hun agrarische producten te garanderen, welke prijzen gelijk zijn aan de kostprijs met inbegrip van een redelijke winstmarge.

De minimumprijzen worden in gemeenschappelijk overleg vastgesteld door de Commissie Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij van de Raad van de Economische Unie. Bij een verschil van mening in deze Commissie, hetzij nopens een minimumprijs, hetzij nopens zijn toepassing, wordt het geschil onmiddellijk voorgelegd aan een vergadering van Ministers der drie landen. Binnen acht dagen moet deze vergadering een beslissing nemen. Voor het geval er geen eenstemmige beslissing zou kunnen worden genomen, is er in het Protocol van Luxemburg een geschillenprocedure opgenomen.

De drie landen zijn verder overeengekomen dat zij, zodra er voor een product een minimumprijs van kracht is, de partnerlanden preferentie zullen verlenen op hun markt. Waar in de meeste gevallen de minimumprijzen betrekking hebben op de uitvoer van Nederland naar België, betekent dit, dat ons land in ruil voor de gedane concessie voor de betreffende producten het invoermonopolie verkrijgt in België.

Het uitvoerende partnerland heeft op zich genomen, dat het niet zal exporteren naar het invoerende partnerland voor een prijs, die beneden de overeengekomen minimumprijs van het invoerende land ligt. Te dien einde moeten door het exporterende land heffingen worden geheven, die gelijk zijn aan het verschil tussen de overeengekomen minimumprijs en de binnenlandse prijs op de markt van het exporterende land. Vanzelfsprekend zullen deze heffingen kunnen vervallen, indien de bedoelde binnenlandse prijzen zodanig liggen, dat ze gelijk aan of hoger zijn dan de minimumprijzen. Het totaalbedrag van deze heffingen wordt na afloop van elk kwartaal gelijk verdeeld tussen Nederland en de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

Indien de marktprijs van een bepaald product, waarvoor een importerend Beneluxland een minimumprijs heeft doen vaststellen, beneden de minimumprijs zou dalen, mag het importerende land maatregelen nemen ter handhaving van zijn minimumprijs. Hierbij geldt de volgende procedure:

De ontwikkeling van de marktprijzen wordt nagegaan door een speciale suboommissie van de hierboven genoemde Commissie Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij van de Raad van de Economische Unie, de zgn. Permanente Delegatie voor de Prijzen. Zou deze delegatie constateren, dat de prijzen in het importerende land beneden de minimumprijzen blijven, dan mag het importerende land eenzijdig bij wijze van conservatoire maatregel de invoer van de betrokken producten stopzetten in afwachting van een door de Commissie L.V.V. binnen drie dagen te nemen definitieve beslissing inzake de gerezen moeilijkheden. Bereikt de Commissie L.V.V. geen oplossing, dan dient de vergadering van Ministers der drie landen een beslissing te nemen. Is dit ook onmogelijk, dan staat het de regering van het importerende land vrij iedere maatregel te nemen - inclusief contingentering of stopzetting van de invoer van de betrokken producten- ter veiligstelling van haar belangen. De belangen van het exporterende land mogen hierbij niet op onrechtmatige wijze worden benadeeld. Constateert de Permanente Delegatie, dat een eventueel herstel der prijzen op het minimum-prijsniveau heeft plaatsgevonden, dan mag het exporterende land de uitvoer onmiddellijk hervatten.

Terloops zij hier reeds vermeld, dat België in de voorbije jaren de invoer van tuinbouwproducten uit Nederland, waarvoor op verzoek van België minimumprijzen waren vastgesteld, bij herhaling heeft stopgezet. Ook de invoer van boter uit Nederland is een enkele maal stopgezet. Bij dit product tracht men stopzetting van de invoer echter zoveel mogelijk te voorkomen door - als dit gewenst wordt geacht - de minimumprijs in de loop van het jaar te herzien aan de hand van de variërende schaal van maandelijkse richtprijzen.

§ 4. Organisaties in de Belgische landbouw

In tegenstelling tot Nederland, waar b.v. in de tuinbouwsector het particuliere initiatief zich met betrekking tot de markt- en prijsregeling belangrijk heeft kunnen ontplooien, hebben in België de landbouworganisaties over het algemeen betrekkelijk weinig bemoeienis met het markt- en prijsbeleid. Een uitzondering hierop vormt de prijsvorming van suikerbieten, welke ieder jaar tot stand komt als resultaat van onderhandelingen tussen de vertegenwoordigende organisaties van telers en verwerkende fabrieken.

Sprekend over organisaties in de Belgische landbouw moet men een duidelijk onderscheid maken tussen 1. de zgn. parastatale organisaties, die op de één of andere wijze gelieerd zijn aan de overheid, 2. de officiële beroepsorganisatie en 3. de particuliere standsorganisaties, die de belangen van de boerenbevolking in haar diverse schakeringen behartigen.

1. De parastatale organisaties

Deze organisaties staan naast de diverse Diensten van het Ministerie van Landbouw en die van het Ministerie van Economische Zaken en zijn nauw betrokken bij het door de regering gevoerde beleid. Het zijn openbare instellingen met rechtspersoonlijkheid.

Wat precies onder parastatale instelling moet worden verstaan is moeilijk in een voor alle voorkomende vormen geldende definitie onder te brengen. Wat deze instellingen alle met elkaar gemeen hebben is, dat zij het karakter hebben van semi-overheidslichamen. Sommige van hen genieten financiële steun van de regering, andere daarentegen dekken hun lasten door middel van heffingen.

De aard van hun werkzaamheden, hun bevoegdheden, e.d. loopt nogal uiteen. In sommige opzichten vervullen zij enigermate de taak van onze Bedrijfschappen, in die zin, dat zij op tal van punten uitvoerende bevoegdheden bezitten (b.v. ten aanzien van de toepassing der regelingen betreffende de aanbieding, de verdeling en de verkoop der agrarische producten). Zij hebben echter nimmer verordenende bevoegdheden. Bovendien vervullen zij een belangrijke taak als adviescolleges voor de overheid. In het bestuur der parastatale instellingen, dat in het algemeen door de regering wordt benoemd, zijn zowel vertegenwoordigers van de overheid als van het bedrijfsleven - de boerenorganisaties, eventueel de verwerkende industrie, e.d. - opgenomen.

De belangrijkste parastatale organisaties zijn:

a. De Nationale Dienst voor de Afzet van Land- en Tuinbouwproducten (N.D.A.L.T.P.), in het Frans: Office National des Débouchés Agricoles et Horticoles (O.N.D.A.H.);
b. De Nationale Zuivelдienst (N.Z.D.), Institut National du Lait et ses Dérivées (I.N.L.D.);
c. Het Nationaal Instituut voor Landbouwcrediet (N.I.L.), Institut National du Crédit Agricole (I.N.C.A.).

ad a. De Nationale Dienst voor de Afzet van Land- en Tuinbouwproducten, practisch altijd aangeduid als de O.N.D.A.H., werd opgericht 27 December 1938. Financieel is zij onafhankelijk van de overheid. Zij put haar middelen uit de opbrengst van een daartoe ingestelde heffing per kg geëxporteerd product. Haar taak is de uitvoer van een aantal agrarische producten te bevorderen; het betreft hier voornamelijk producten als groenten, zaden, fruit, eieren en vlees. De zuivelproducten - waarvan de uitvoer overigens te verwaarlozen is - vallen er dus buiten. Voor de diverse groepen van producten is een aantal commissies in het leven geroepen, b.v. die voor eieren, druiven, groenten en fruit, sierteeltproducten, waarin vertegenwoor-

digers van de zijde der producenten, de binnenlandse handel en de exporthandel (verticale opbouw) zitting hebben. Deze commissies vervullen een adviserende taak jegens de Minister met betrekking tot allerlei problemen, welke met de export en het stimuleren daarvan samenhangen: propaganda (het deelnemen aan tentoonstellingen), keuringsvoorschriften, sorteringseisen, e.d.

Op 21 Januari 1952 werden de bevoegdheden van de Algemene Keuringsdienst voor Zaaizaden en Pootgoed voor Landbouw - deze Dienst vormde vóór 21 Januari 1952 een afzonderlijke parastatale instelling - eveneens aan de O.N.D.A.H. overgedragen. Zodoende is de O.N.D.A.H. thans ook belast met de keuring van zaaizaden en pootgoed, voor zover dit geschiedt of voor zover dit is voorgeschreven (b.v. bij export).

ad b. De Nationale Zuiveldienst dateert ook van 1938 (opgericht 15 Januari 1938). Haar taak is gelegen in de uitvoering en de contrôle op de naleving van de door de overheid gevoerde zuivelpolitiek. Deze politiek is in hoofdzaak beperkt tot een aantal technische aspecten ten aanzien van de melkwinning en de zuivelbereiding. Ook de uitkering van de subsidies op kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker - zie hierover nader hoofdstuk III, § 2 - loopt over de Nationale Zuiveldienst.

ad c. Het Nationaal Instituut voor Landbouwcrediet, opgericht 30 September 1937, is een nog jonge vorm van landbouwcrediet naast de veel oudere particuliere vormen hiervan. Het heeft tot taak de credietverlening aan de landbouw te bevorderen.

2. De officiële beroepsorganisatie van de landbouw

De officiële vertegenwoordiging van de Belgische landbouw wordt geregeld door het Koninklijk Besluit van 15 September 1924. Deze officiële beroepsvertegenwoordiging is reeds 136 jaar oud. Zij dateert nl. uit de tijd, dat België met Nederland verenigd was, en werd in het leven geroepen door een Besluit van Koning Willem I, gedateerd 28 Juni 1818. Volgens dit Besluit werden de Provinciale Landbouwcommissies, die reeds in het Noordelijk gedeelte van het toenmalige Koninkrijk der Nederlanden in werking waren, eveneens in België opgericht.

De officiële beroepsorganisatie is opgebouwd uit organisaties op regionaal en provinciaal niveau. Aan het hoofd hiervan staat de Hoge Landbouwraad.

De officiële organisatie van de landbouw met haar verschillende afdelingen heeft tot taak de boeren officieel bij de gewestelijke, de provinciale en de nationale overheid te vertegenwoordigen, de belangen van de boeren op deze verschillende niveaux te behartigen, advies te verstrekken omtrent alle vraagstukken, die zich in de landbouw voordoen en tenslotte hulp te verlenen bij de uitvoering van officiële opdrachten.

Men hoede er zich voor de invloed van deze officiële beroepsorganisatie op het agrarische regeringsbeleid in België te hoog aan te slaan. In dit opzicht nemen de hierna te behandelen particuliere standsorganisaties, met name de Belgische Boerenbond, een veel machtiger positie in.

3. De standsorganisaties

Van de ca 300.000 leden tellende agrarische beroepsbevolking is ongeveer twee derde deel aangesloten bij de standsorganisaties. Hiervan is weer ongeveer de helft georganiseerd in de sterk op Vlaanderen georiënteerde Belgische Boerenbond, welke zich op confessioneel (Rooms-Katholiek) standpunt stelt.

De Belgische Boerenbond werd in 1890 opgericht en telt thans ongeveer 90.000 leden verspreid over 300 gilden. Het werkterrein van de Belgische Boerenbond strekt zich vrijwel uitsluitend uit tot

het Vlaamse landsgedeelte. Er zijn echter enkele gilden in Waals-Brabant gelegen, terwijl deze bond zijn invloeden tot in de Duits sprekende Oostelijke kantons doet gelden.

Wat vooral de Boerenbond van de andere standsorganisaties onderscheidt, is - naast het grote aantal leden - het bestaan en de werking van een groot aantal sociale, culturele en economische diensten: een aan- en verkoopvennootschap, een dienst van zuivel-consulenten, een assurantiemaatschappij, een centrale kas voor landbouwcrediet, een technische dienst, een compensatiekas voor gezinsuitkeringen alsmede een sociaal secretariaat.

De Boerenbond heeft eveneens een organisatie voor de plattelands-vrouwen en één voor de agrarische jongeren.

De overige standsorganisaties in de Belgische landbouw zijn:

de Alliance Agricole Belge (ca 30.000 leden), ook confessioneel, is op Wallonië georiënteerd, onderhoudt relaties met de Boerenbond;

de Fédération Nationale des Unions Professionnelles Agricoles (U.P.A., ca 30.000 leden), werkt op neutrale grondslag en strekt zich uit over alle Waalse provinciën;

het Boerenfront, strekt zijn werkkring over verschillende delen van Vlaanderen uit, werkt samen met de U.P.A.;

de Fédération Nationale des Syndicats Agricoles, een groepering, die pas werd opgericht na de bevrijding en die een verbond vormt van kleine gewestelijke verenigingen.

Over het algemeen kan met betrekking tot de Belgische stands-organisaties worden opgemerkt, dat de organisatievormen in de Belgische landbouw minder hecht zijn dan die in ons land en ook minder verbreid. Een systeem als in ons land, waarbij de organisaties van boeren en arbeiders permanent in de Stichting voor de Landbouw samenwerken, is in België niet bekend. Landarbeidersorganisaties komen in België trouwens niet voor.

De Boerenbond is veruit de belangrijkste organisatie met een grote invloed, zelfs tot in regeringskringen toe. Het Boerenfront aan de andere kant is een kleine organisatie met een zeer agressieve inslag (anti-Boerenbond); de invloed van deze organisatie evenals die van de F.N.S.A. op het regeringsbeleid kan worden veronachtzaamd.

HOOFDSTUK II

DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE AKKERBOUW

§ 1. G r a n e n

1. Betekenis van de Belgische graanproductie

De Belgische graanproductie stemt in totaal gezien zowel in oppervlakte als in opbrengst ongeveer met die van Nederland overeen. De verbouw van de producten vertoont onderling evenwel grote verschillen. Terwijl de productie van tarwe in België veel belangrijker is dan in Nederland, is in Nederland de roggeproductie van aanzienlijk grotere omvang. De verschillen tussen de gerst- en de haverproductie in beide landen zijn niet opvallend groot. De productie van maïs, welke van minder belang is, neemt evenals in ons land de laatste jaren toe.

In onderstaande tabellen zijn naast de vooroorlogse gemiddelden de areaal- en productiecijfers van de na-oorlogse jaren opgenomen. Ter vergelijking zijn voor 1953 ook de cijfers van Nederland vermeld.

BEBOUWDE OPPERVLAKTE (X 1.000 HA)

	1936-'38 (Gemiddeld)	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1953 (Nederland)
Tarwe	173	78	143	153	174	158	166	170	65
Rogge	154	85	86	95	89	82	82	82	171
Gerst	32	82	77	72	84	88	90	93	103
Haver	213	230	189	174	178	163	165	161	156
Maïs	-	0,4	0,5	0,3	0,4	0,7	1,4	2,3	10

PRODUCTIE (X 1.000 TON)

	1936-'38 (Gemiddeld)	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1953 (Nederland)
Tarwe	470	122	344	596	547	514	565	560	249
Rogge	362	162	184	258	240	204	221	213	431
Gerst	83	188	172	247	261	269	273	294	279
Haver	565	509	385	587	506	472	463	462	484
Maïs	-	1,3	1,4	1,1	1,4	2,4	7,2	11,7	40

De tarweproductie is - zoals uit de cijfers blijkt - sinds 1949 zeer toegenomen. België dekt met deze productie ongeveer 45% van de binnenlandse tarwebehoefte. Het ontbrekende gedeelte moet worden ingevoerd. Dit tekort wordt vrijwel geheel gedekt onder de nieuwe internationale tarwe-overeenkomst van 1953, waarop België heeft ingetekend voor een hoeveelheid van 615.000 ton. (In de tarwe-overeenkomst van 1949-1953 had België ingetekend voor 550.000 ton.)

Het prijsbeleid van de Belgische regering in de graansector beperkt zich tot de tarwe. De prijsvorming van de overige granen geschiedt onder het z.g. stelsel van de normale prijs. Dit betekent in de praktijk vrije prijsvorming bij een toestand van volledige mededinging. De invoer van deze granen is niet aan beperkingen onderworpen. De prijzen ondergaan dus naast de gewone seizoensinvloeden de invloeden van de voedergraanprijzen op de wereldmarkt.

2. Prijspolitiek voor tarwe

In 1949 besloot de Belgische regering de actieve tarwepolitiek van vóór 1940 te hernemen met het doel de tarweverbouw op de daarvoor

gesohikte gronden aan te moedigen en de landbouwers te beschermen tegen de nadelige gevolgen van een aanzienlijke prijsdaling van tarwe op de wereldmarkt. Het vóór de oorlog geldende systeem, waarbij op de invoer een vergunningsrecht ("taxe de licence") was gelegd, uit de opbrengst waarvan aan de binnenlandse producent een areaaltoeslag werd uitgekeerd, werd echter niet hersteld.

Om het genoemde doel te bereiken werd voor tarwe een richtprijs afgekondigd. Op advies van de "Consultatieve Commissie voor de Inmenging van de Inlandse Tarwe", een commissie waarin de telers, de handel, de meelindustrie en verder het Ministerie van Landbouw en het Ministerie van Economische Zaken zijn vertegenwoordigd, wordt op basis van de vastgestelde richtprijs ieder jaar een maandelijks oplopende prijzenschaal bekend gemaakt. Ten einde deze prijzen te effectueren werd een meng- en maalgebod voor de binnenlandse tarwe ingesteld.

In het kader van deze nieuwe politiek werd op 6 Maart 1950 de vrije invoerhandel hersteld. Tot deze datum was de invoer van tarwe in handen van de regering geweest.

De oogst van 1949 bleek zeer groot te zijn met als gevolg, dat ook het aanbod van de binnenlandse tarwe de eerste maanden na de oogst buiten verwachting was. De gerealiseerde prijzen op de toonaangevende binnenlandse graanbeurzen (Brussel, Luik, Namen, Charleroi en Kortrijk) bleven dan ook beneden die van de opgestelde prijzenschaal. Tijdelijk werd de verplichte inmenging van de inlandse tarwe nog op 70% gebracht, maar zelfs dit mocht niet baten. In verband hiermee heeft men de spreiding in de prijzenschaal tussen de eerste en laatste maand de volgende jaren ruimer genomen.

De richtprijs voor oogst 1953 bedroeg evenals voor oogst 1952 F 470 per 100 kg. De prijzenschaal, die hiermee correspondeerde, was als volgt vastgesteld:

Augustus 1953	F 450
September	450
October	455
November	460
December	465
Januari 1954	470
Februari	474
Maart	478
April	482
Mei	486
Juni/Juli	490

De hoogte van het inmengingspercentage wordt regelmatig aan de situatie op de markt aangepast. Op verzoek van de maalderijen wordt het in beginsel niet hoger gesteld dan 50%, aangezien een hoger percentage de kwaliteit van het brood nadelig zou beïnvloeden. De contrôle op de inmenging geschiedt regelmatig door agenten van de z.g. "section spéciale" van het Algemeen Verbond der Belgische Maalders. Hiertoe verstrekken de meelfabrieken deze "speciale sectie" steeds afschriften van:
a. de invoervergunningen (incl. de weegbriefjes), b. de facturen van de aangekochte hoeveelheden inlandse tarwe, c. de facturen van de verkochte bloem plus afvalproducten. Een groep van negen ambtenaren gaat de juistheid na van de door de meelfabrieken verstrekte inlichtingen.

Van oogst 1949 werd 73% van de officiële oogstschatting aan de maalderijen geleverd, voor oogst 1950, 1951 en 1952 bedroegen deze percentages resp. 50, 56 en 61%. De sterke daling in 1950 was toe te schrijven aan de hoge prijzen van de voedergranen. Als gevolg daarvan werd een belangrijk deel van de tarwe-oogst op de boerderij achtergehouden en aan het vee vervoederd.

Voor de buitenlandse tarwe, die in het meel wordt vermalen, gold gedurende het bestaan van de vorige tarwe-overeenkomst (dit was dus vóór 1 Augustus 1953) een subsidieregeling, in die zin, dat de meelfabrieken voor de tarwe, die werd ingevoerd buiten de internationale tarwe-overeenkomst, een toeslag van het Ministerie van Economische Zaken ontvingen, welke de prijs van deze tarwe bracht op het peil van de maximumprijs van de tarwe-overeenkomst. De meelfabrieken kregen alle ingevoerde tarwe toen tot hun beschikking tegen de maximumprijs van de internationale tarwe-overeenkomst. (Men zal zich herinneren, dat de tarweprijzen op de vrije wereldmarkt gedurende het bestaan van de vorige tarwe-overeenkomst zo goed als steeds boven het niveau van de maximum-prijs van deze overeenkomst hebben gelegen.)

Inmiddels zijn de tarweprijzen op de wereldmarkt sterk gedaald en vindt er geen subsidiëring van de ingevoerde tarwe in België meer plaats. De meelfabrieken krijgen thans alle buiten-landse tarwe tot hun beschikking tegen wereldmarktprijs, los van de vraag of deze al dan niet onder de tarwe-overeenkomst is inge-voerd.

Sinds oogst 1952 bestaat er tussen de meelfabrieken en het Ministerie van Economische Zaken een "gentlemen's agreement", hetwelk o.m. inhoudt, dat de meelfabrieken zullen zorgdragen, dat de bloemprijs af-fabriek niet zal stijgen boven F 618,15 per 100 kg (voor kwaliteit 00, met een uitmalingspercentage van 75 à 76%). Bij deze prijsvaststelling is er van uitgegaan, dat de fabrieken jaarlijks een hoeveelheid van 350.000 ton inlandse tarwe op basis van de gemiddelde richtprijs van F 4.700 per ton vermalen.

Aan het eind van het oogstjaar vindt dienaangaande de volgende afrekening plaats. Indien blijkt, dat de maalderijen in totaal minder dan 350.000 ton inlandse tarwe hebben vermalen (dit houdt in, dat zij in de plaats hiervan de goedkopere buitenlandse tarwe hebben gekocht), zijn zij voor de betrokken hoeveelheid het voor-delige prijsverschil tussen de binnenlandse en de buitenlandse tarwe aan het Ministerie van Economische Zaken verschuldigd. Omgekeerd betaalt het Ministerie het nadelige prijsverschil aan de maalderijen, indien zij meer dan 350.000 ton binnenlandse tarwe mochten hebben vermalen. Opgemerkt zij, dat dit punt slechts wordt toegepast, voor zover de overheid er niet de voorkeur aan geeft één en ander te verrekenen door een herziening van de boven-genoemde bloemprijs.

In Maart 1951 besloot de Belgische regering in verband met de internationale toestand een veiligheidsvoorraad van tarwe aan te leggen. De maalderijen werden verplicht hun voorraden te vergroten. Thans geldt, dat de maalderijen tezamen een minimale tarwevoorraad van 150.000 ton moeten aanhouden. (Dit totaalcijfer wordt ieder kwartaal over de individuele maalderijen verdeeld op grond van hun bruto-omzet.) De vergoedingen, die zij hiervoor van het Ministerie van Economische Zaken ontvangen, bedragen:

tot 60.000 ton: niets, daar men aanneemt, dat deze hoeveelheid overeenstemt met de normale voorraden van de fabrieken;

van 60.000 tot 115.000 ton: F 2,60 per 100 kg per maand, er van uitgaande, dat deze hoeveelheid in de eigen silo's der maalde-rijen kan worden opgeslagen;

van 115.000 tot maximaal 200.000 ton: F 6,60 per 100 kg per maand; deze hoeveelheid zal als regel moeten worden opgeslagen in lichters of gehuurde pakhuizen.

De resp. vergoedingen worden door het Ministerie van Economische Zaken steeds via het Office Commercial du Ravitaillement (O.C.R.A.) - een commercieel orgaan van de overheid, ressorterend onder het Ministerie van Economische Zaken - aan de "section spéciale"

van het Verbond der Belgische Maalders uitgekeerd. Deze laatste zorgt voor de verdeling over de individuele maalderijen.

Er bestaat nog een maximumprijs voor gewoon brood (nl. F 7,50 per 1.000 gram) en voor zogenaamd fantasiebrood (F 7,50 per 900 gram). Beide broodsoorten zijn waterbrood en maken naar schatting 85 à 90% van het Belgische broodverbruik uit. De handhaving van deze maximumprijzen wordt mogelijk gemaakt door de afspraak tussen de meelfabrieken en het Ministerie van Economische Zaken de bloemprijs af-fabriek niet boven f 618,15 per 100 kg te laten stijgen. De prijzen van de overige broodsoorten werden reeds in Augustus 1949 vrijgelaten.

Naast de industriële maalderijen komen in België z.g. loonmolens voor, welke als zodanig door het Ministerie van Landbouw moeten zijn erkend. Voor deze loonmolens geldt de in het voorgaande behandelde regeling niet. Zij vermalen uitsluitend binnenlandse tarwe, waarvan dan het z.g. boerenbrood wordt bereid. Dit 'boerenbrood" werd in het verleden dus op geen enkele wijze gesubsidieerd.

Ten aanzien van de door België gevoerde tarwepolitiek - in het land zelf staat deze bekend onder de woorden "Valorisatie van de tarwe-oogst" - kan tot besluit het volgende worden opgemerkt.

Het aanbod op de binnenlandse markt wordt in dubbele zin bepaald door de prijsverhouding tussen de tarwe en de voedergranen (nl. indien de tarweprijzen gunstig zijn ten opzichte van de voedergraanprijzen zal de boer relatief veel tarwe verbouwen en hij zal van deze een zo groot mogelijke hoeveelheid op de markt aanbieden). De eerste maanden na de oogst wordt het aanbod bovendien beïnvloed door de behoefte aan liquide middelen bij de teler, de beleningsvoorwaarden van de banken en het verloop van de maandelijkse prijzenschaal. De vraag wordt rechtstreeks beïnvloed door het voorgeschreven inmengingspercentage voor inlandse tarwe en door de voorschriften inzake de door de maalderijen verplicht aan te houden voorraden. De kwaliteit van de ingevoerde tarwe beïnvloedt de vraag naar inlandse tarwe in die zin, dat een hoge kwaliteit van de ingevoerde tarwe de vraag naar binnenlandse tarwe doet afnemen en omgekeerd.

De Belgische regering heeft met de beschreven tarwepolitiek de gestelde doeleinde bereikt. Sinds 1949 is de Belgische tarweproductie toegenomen en afgezien van het eerste jaar hebben de werkelijke prijzen van de inlandse tarwe de maandelijkse richtprijzen over het algemeen goed benaderd.

§ 2. A a r d a p p e l e n

De aardappelproductie neemt in België een minder belangrijke plaats in dan in Nederland. De volgende cijfers geven een indruk van de ontwikkeling en de omvang van deze teelt.

	Oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 ton)
1936-'38 (gem.)	103	2.255
1947	84	1.600
1948	88	2.133
1949	89	2.047
1950	98	3.638
1951	90	2.016
1952	87	2.123
1953	89	1.919

De prijsvorming van aardappelen op de binnenlandse markt is vrij. Voor aardappelen geldt evenwel een richtprijs. Deze bedraagt F 1,35 per kg consumptieaardappelen. De Belgische overheid tracht de richtprijs te effectueren door regeling van de invoer. De invoer uit Nederland is onderworpen aan de bepalingen van het landbouwprotocol, hetgeen enerzijds inhoudt, dat het regiem van de minimumprijzen hierop van toepassing is en anderzijds, dat het Nederlandse product preferentie heeft op de Belgische markt.

De invoer van pootaardappelen is geliberaliseerd.

§ 3. S u i k e r b i e t e n

1. Betekenis van de productie

De Belgische suikerbietenproductie heeft zich na de oorlog als volgt ontwikkeld:

	Oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 ton)
1936-'38 (gem.)	48	1.356
1947	52	1.106
1948	45	1.598
1949	60	2.348
1950	62	2.675
1951	65	1.858
1952	64	2.194
1953	59	2.389

De productie is in hoofdzaak beperkt tot drie gedeelten van België. Het belangrijkste productiegebied is Haspengouw, een vruchtbare landstreek tussen de Maas, de Sambre en de Grote Gete, daarnaast komt de productie voor in de provincie Henegouwen en in de beide Vlaanderen.

De privaatrechtelijke organisatie van de productie en de handel in suikerbieten is, in tegenstelling tot die in andere sectoren, ver voortgeschreden. Zowel fabrikanten als boeren beschikken over vertegenwoordigende organisaties. Over het algemeen treft men per fabriek een telersorganisatie aan. Deze organisaties zijn per productiegebied in een coördinatiecommissie verenigd. De drie coördinatiecommissies vormen op hun beurt een landelijke federatie. Ook de 32 suikerfabrieken beschikken over een organisatie, welke hun belangen behartigt. Er komen in België geen coöperatieve suikerfabrieken voor.

Afgezien van de belangrijke rol, die de genoemde organisaties spelen bij de prijsvaststelling der suikerbieten, oefenen zij contrôle uit op de bepaling van het quantum en het suikergehalte van de door elke boer geleverde partij en het op grond hiervan aan deze uit te betalen bedrag.

België voorziet met zijn productie van suikerbieten normaal in de binnenlandse suikerbehoefte. Het neemt deel aan de internationale suikerovereenkomst met een basisexporthoeveelheid van 50.000 ton.

2. Prijsregeling

De suikerbietenprijs wordt in België niet van overheidswege vastgesteld, doch in onderling overleg en met goedkeuring van de Suikercommissie van het Ministerie van Landbouw door de vertegenwoordigende organisaties van de telers en de fabrikanten geregeld.

In de tweede helft van 1948 werd de vooroorlogse toestand in deze sector hersteld. In October van dat jaar werd besloten de

suikerbietenprijs met ingang van 1 December d.a.v. vrij te laten. Evenals vóór de oorlog werd er weer een invoerrecht op suiker ingesteld en de centrale invoer door de overheid maakte plaats voor de vrije door de handel. De productie van suikerbieten geniet in België als gevolg van het hoge, voor de Beneluxlanden gemeenschappelijk van kracht zijnde invoerrecht, te weten F 300 per 100 kg geraffineerde suiker, effectieve steun aan de grens. De in- en uitvoer van suiker zijn, ofschoon formeel nog een vergunning wordt vereist, in feite verder niet aan beperkende bepalingen onderhevig.

De prijsregeling van de suikerbieten komt op het volgende neer: Ieder jaar onderhandelen de vertegenwoordigende organisaties van de telers en de fabrieken omtrent de voor dat jaar overeen te komen bietenprijs. Het accoord, dat men zoekt te bereiken, wordt steeds in deze vorm gegoten, dat - uitgaande van een bepaald suikergehalte - de bietenprijs wordt uitgedrukt in een percentage van de suikerprijs, welke bij de afzet in het binnenland en bij de export gemiddeld wordt gemaakt. Voor het deel van de productie, dat wordt afgezet op de binnenlandse markt, wordt dit percentage gebaseerd op het ongewogen rekenkundig gemiddelde van de maandgemiddelden der (vrije) prijsnoteringen per 100 kg kristalsuiker op de beurs te Antwerpen, tijdens de periode 1 October - 31 Augustus volgend op de betreffende bietencampagne. (Het spreekt vanzelf, dat de beursnoteringen van Antwerpen zich bewegen op het niveau van de wereldmarktprijs verhoogd met het invoerrecht van F 300.) Voor het exportoverschot wordt steeds de gemiddelde exportprijs als basis genomen.

De suikerbietenprijs is dus opgebouwd uit twee delen: Voor zover het de afzet van suiker in eigen land betreft, steunt hij in feite op de vrije prijs van suiker op de binnenlandse markt (welke op zijn beurt gerelateerd is aan die op de wereldmarkt verhoogd met het invoerrecht) en voor zover het de afzet in het buitenland betreft, steunt hij op de gemiddeld gerealiseerde prijs van de uitgevoerde suiker. De uitvoer is in handen van één exporteur gelegd. Op deze wijze wordt bereikt, dat de binnen- en buitenlandse prijs geschsiden worden gehouden.

Het volgt uit het voorgaande, dat de suikerbietenprijs bij dit stelsel pas ongeveer een jaar na de levering van de bieten aan de fabrieken definitief bekend wordt. Vandaar dat de betaling geregeld is in die zin, dat na de uitkering van een "hoofdsom" in het productiejaar een nabetaling plaatsvindt in het jaar daarop zodra de prijs nauwkeurig kan worden berekend (d.i. tegen de aanvang van de nieuwe campagne).

De bovenomschreven regeling staat bekend als het statuut van 1948. Tot aan de campagne van 1952 is het in vereenvoudigde vorm uitgevoerd, daar de Belgische regering in 1948 in overleg met de telers en de fabrieken overeenkwam de binnenlandse suikerprijs voorlopig te fixeren op F 868 per 100 kg (kristalsuiker, groothandelsprijs). Deze prijs werd toendertijd voor fabrieken en telers rendabel geacht en is sindsdien gehandhaafd. Er had in deze jaren geen vrije prijsnotering op de beurs te Antwerpen plaats. In 1952 evenwel, toen algemeen op de wereldmarkt een prijsdaling voor suiker werd verwacht, drongen de telers er toch bij de regering op aan het statuut van 1948 volledig te gaan toepassen. De regering heeft hieraan gevolg gegeven. Sinds 1 September 1952 noteert de beurs van Antwerpen weer een prijs voor suiker en de suikerbietenprijs voor ooost 1952, die een jaar later bekend werd, was, voor zover het de binnenlandse afzet betrof, op het gemiddelde van deze noteringen van 1 October 1952 - 31 Augustus 1953 gebaseerd.

Het is de bedoeling, dat de fabrieken en de telers vóór de betreffende campagne tot overeenstemming geraken omtrent de uit te betalen bietenprijs. Voor de prijsbepaling van de bieten wordt niet

één percentage van de suikerprijs vastgesteld, doch een schaal van percentages oplopend met de grootte van de oogst. Naarmate de oogst groter is, ontvangt de boer voor zijn bieten dan een hoger percentage van de suikerprijs. Dit wordt mogelijk gemaakt, omdat de verwerkingskosten van de fabrieken (per eenheid suiker gerekend) bij toenemende productie dalen.

Behalve van de reeds genoemde factoren is de suikerbietenprijs uiteraard ook afhankelijk van het suikergehalte van de bieten. Bovendien ontvangt de boer de pulp gratis teruggeleverd of vergoed.

Recapitulerende kan dus worden gesteld, dat de opbrengst van de suikerbieten voor de teler door de volgende factoren wordt bepaald:

a. De totale suikerproductie.
b. Het verhoudingscijfer tussen de suikerprijs en de bietenprijs, dat de fabrikanten met de telers overeenkomen en dat op de één of andere wijze verband houdt met de grootte van de campagne.
c. De prijs en de hoeveelheid van de suiker, die in het binnenland wordt afgezet.
d. De prijs en de hoeveelheid van de suiker, die geëxporteerd wordt.
e. Het suikergehalte van de bieten.
f. De opbrengst van de pulp.

Ter nadere verduidelijking wordt aan het eind van deze paragraaf de berekening van de suikerbietenprijs voor oogst 1952 volledig weergegeven. Het accoord tussen de bietenproducenten en de suikerfabrikanten werd voor deze campagne na moeizame onderhandelingen pas op 4 December 1952 bereikt. De grootte van de oogst was op dit tijdstip reeds bekend, zodat het niet meer nodig was, dat partijen een schaal van percentages variërende met de grootte van de oogst opstelden x).

De bepaling van de suikerbietenprijs door producenten en fabrieken geschiedt onder goedkeuring van de Suikercommissie. Deze commissie, welke ressorteert onder het Ministerie van Landbouw, is samengesteld uit vertegenwoordigers van de telers en de fabrikanten, terwijl tevens de regering door ambtenaren van het Ministerie van Landbouw, het Ministerie van Economische Zaken en het Ministerie van Financiën is vertegenwoordigd. De Suikercommissie is verder een consultatieve commissie voor alle aangelegenheden, zowel technische als economische, welke de suikerproductie raken. Zij werd opgericht bij Ministerieel besluit van 12 April 1938. In dit besluit staat als haar taak omschreven: De vraagstukken te bestuderen, die de Minister van Landbouw haar zal voorleggen met betrekking tot de suikerbieten en haar derivaten. Zij kan eveneens worden belast met de uitvoering van maatregelen die producten betreffende.

De productie van suikerbieten is vrij en wordt niet van overheidswege geregeld. Ten einde evenwel voor oogst 1953 een mogelijke prijsdaling te voorkomen, zijn de telers met de fabrieken overeengekomen de bietenproductie voor dit jaar te contingenteren, in dier voege, dat de prijsregeling zoals hierboven omschreven zal worden toegepast op een hoeveelheid bieten overeenkomende met 265.000 ton kristalsuiker. Dit komt neer op een productiebeperking tot ongeveer 85% van de gemiddelde productie van de laatste vier oogstjaren. De hoeveelheid bieten overeenstemmende met 240.000 ton kristalsuiker zal worden verrekend op basis van de gemiddelde binnenlandse prijs (beurs te Antwerpen), de resterende hoeveelheid op basis van de gemiddelde exportprijs. Op grond hiervan werd ook de productie van de individuele teler gecontingenteerd (op basis van de gemiddelde productie van de

---

x) Het is uiteraard gewenst, dat de prijsregeling reeds voor de uitzaai bekend is. In 1953 was dit weer niet het geval.

laatste vier oogstjaren). Hoeveelheden boven het contingent geleverd, zullen volledig worden verrekend op basis van de wereldmarktprijs. Aan de verbouwers van Haspengouw is 66% van het totaal-contingent toegewezen, aan die van Henegouwen en de beide Vlaanderen ieder 17%. Zoals vermeld, is deze contingentering vrijwillig tussen de bietenproducenten en de fabrikanten overeengekomen, zij is geenszins van overheidswege opgelegd.

Voor oogst 1954 is wederom een contingenteringsregeling getroffen.

3. Berekening van de suikerbietenprijs voor oogst 1952

Bij de bestaande regeling wordt de suikerbietenprijs pas een jaar na de oogst definitief bekend. Vandaar, dat in het oogstjaar zelf reeds een voorschot door de fabrieken aan de telers wordt uitgekeerd. In 1952 bedroeg dit F 525 per ton bieten, 15½% suiker bevattende. (N.B. In België baseert men de suikerbietenprijs op bieten met 15½% suiker, in Nederland op bieten met 16⅔% suiker.)

De definitieve prijs voor de suikerbieten wordt in België bepaald op basis van het gewogen gemiddelde van de prijzen, die de suiker bij afzet in eigen land en bij export heeft gemaakt.

De gemiddelde maandelijkse notering (beurs te Antwerpen) voor de verkoop van kristalsuiker in het binnenland bedroeg voor

October 1952	F 892,39 per 100 kg
November	877,94
December	871,16
Januari 1953	859,35
Februari	862,10
Maart	833,82
April	836,30
Mei	865,67
Juni	880,82
Juli	876,09
Augustus	872,10
+	
	9.527,74

waaruit volgt het ongewogen rekenkundig gemiddelde F $\frac{9.527,74}{11}$ = F 866,16.

De gemiddelde exportprijs bedroeg in dezelfde periode F 524,39 per 100 kg.

Geëxporteerd werd 95.025 ton (32,9%).
Binnenlandse afzet 193.782 ton (67,1%).

Het gewogen gemiddelde van de prijzen van de binnenlandse en van de buitenlandse afzet bedroeg dus

$$\frac{67,1 \times 866,16 + 32,9 \times 524,39}{100} = F\ 753,71.$$

Hiervan ontvingen de telers volgens het accoord, dat op 4 December 1952 was bereikt, 76,5% per ton bieten met een suikergehalte van 15½%.

76,5% van F 753,71 is F 576,59.

Daar de telers in 1952 reeds een voorschot van F 525 hadden ontvangen, bedroeg de nabetaling in September 1953 F 51,59 per ton bieten op basis van een suikergehalte van 15½%. Lag het suikergehalte hoger, dan werd per procent suiker boven 15½% de bietenprijs 10% hoger berekend. Bij een lager suikergehalte, werd voor ieder procent suiker beneden 15½% 12% van de bietenprijs afgetrokken.

§ 4. V l a s

Het Belgische vlasareaal is groter dan dat van Nederland. De vlasteelt is in België vanouds in de Vlaamse gebieden van betekenis geweest. De hiernavolgende cijfers geven enig nader inzicht omtrent

de betekenis van de Belgische vlasproductie.

	Oppervlakte (x 1.000 ha)	Productie (x 1.000 ton)
1936-'38 (gem.)	29	165
1947	28	113
1948	30	162
1949	26	158
1950	24	145
1951	34	203
1952	32	192
1953	32	177

Productie- en prijsregelingen van overheidswege opgelegd komen in de Belgische vlasteelt niet voor. Pogingen om tot een meer stabiele prijsontwikkeling te geraken voor dit zeer speculatieve product - fondsvorming, opslag, e.d. - zijn wel ondernomen, doch hebben nog niet tot een resultaat geleid.

Wat de binnenlandse handel in vlas betreft kan onderscheid worden gemaakt tussen drie contractvormen:

a. De verhouding teler - handelaar is aldus, dat overeengekomen wordt, dat de handelaar de gehele oogst zal overnemen tegen een van te voren vastgestelde prijs per kg of per ha. Alle kosten komen in dit geval ten laste van de boer. Het risico is uiteraard afhankelijk van het feit of per gewichtseenheid dan wel per oppervlaktemaat is gecontracteerd.
b. De handelaar/industrieel draagt alle kosten: deze huurt dan meestal de arbeidskracht en draagt zelf geheel het risico. De teler werkt in dit geval in loondienst.
c. De kosten en risico's worden door beide partijen, teler en afnemer, in een bepaalde verhouding gedragen ("compte à réduit"). Men teelt als het ware voor gemeenschappelijke rekening en verdeelt zowel de opbrengst als de kosten volgens bepaalde normen.

Deze derde contractvorm zien wij in België het meest. (De teelt geheel voor eigen rekening en risico zonder voorafgaande afspraken met de afnemers, zoals in Nederland gebruikelijk is, komt weinig voor.) De handelaar levert b.v. het zaad, de kunstmest, de bestrijdingsmiddelen en de vlasplukmachine, de teler zijn arbeid, de tractie en eventuele overige werktuigen. De opbrengst van de productie wordt doorgaans op fifty-fifty basis verdeeld. De handelaar heeft dan preferentie om de helft van de teler tegen de marktprijs aan te kopen. Is hij niet bereid de marktprijs te betalen, dan kan de teler met zijn helft doen wat hij wil.

De hierboven omschreven vormen van contractteelt worden door de Belgische vlassers, c.q. de importerende handel, ook toegepast ten aanzien van het in Frankrijk geteelde product. Daar Frankrijk als leverancier van strovlas geleidelijk aan in betekenis achteruitgaat als gevolg van protectionistische maatregelen, welke ten doel hebben de contractteelt door buitenlanders (Belgen) te bemoeilijken alsmede de verwerking in Frankrijk zelf te bevorderen, is compensatie gezocht in uitbreiding van de import uit Nederland. Om deze reden is ook de door de Belgen uitgeoefende contractteelt in ons land in omvang toegenomen. Momenteel wordt deze door Nederland toegestaan tot een maximum van 4.500 ha. Voor oogst 1953 was hiervoor door de Belgen aan Nederland een heffing verschuldigd van F 500 per ha ter dekking van de kosten van het Bedrijfschap voor Vlas en Hennep. Voor oogst 1954 is deze heffing tot F 300 verlaagd.

Aangezien de verwerkingscapaciteit van de Belgische vezelindustrie echter nog groter is, vinden er bovendien jaarlijks omvangrijke

importen van strovlas uit het buitenland, voornamelijk Nederland en Frankrijk, plaats. De invoer uit Nederland betreft gerepeld vlas, daar de uitvoer van ongerepeld vlas door Nederland niet wordt toegestaan. De invoer in België geschiedt door de particuliere handel op een vergunning. De vlasinvoer is formeel nog niet geliberaliseerd, maar wordt in feite echter geheel vrijgelaten. Er gelden geen heffingen of invoerrechten. De schaarste aan vlas is voorlopig een voldoende bescherming voor de binnenlandse teelt.

Daar de vlasvezelproductie de binnenlandse behoefte ver overschrijdt, wordt een groot gedeelte van de bereide vlasvezel (gezwingeld vlas) weer geëxporteerd (in 1953 46.899 ton). Daarnaast wordt er ook nog een zekere hoeveelheid vlasvezel uit Nederland en Frankrijk geïmporteerd (in 1953 4.442 ton).

Zoals wij in het bovenstaande zagen komt de vlasprijs langs privaatrechtelijke weg tot stand. Er is ook een Vlascommissie (opgericht in 1935), die onder het Ministerie van Economische Zaken ressorteert en in de meest uitgebreide zin des woords de belangen van de vlasproducenten en die van de handel en de verwerkende industrie behartigt. Deze commissie heeft evenals de Suikercommissie een verticaal karakter. Zij is samengesteld uit vertegenwoordigers van de vlastelers, de vezelbereidingsnijverheid, de vlasspinners- en de vlasweversorganisaties, de in de vlasnijverheid voorkomende arbeidersorganisaties en daarnaast een adviserend lid van het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Landbouw, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

HOOFDSTUK III

DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE VEEHOUDERIJ

§ 1. V e e e n v l e e s

België heeft zijn vleesproductie sinds het eind van de oorlog regelmatig opgevoerd. De rundvleesproductie is thans bijna gelijk aan de binnenlandse behoefte, zodat bij een verdere toeneming voor eventuele overschotten een exportmogelijkheid zal moeten worden gezocht. Van de varkensvleesproductie wordt reeds een klein gedeelte uitgevoerd(in hoofdzaak naar West-Duitsland). Onderstaande cijfers geven een overzicht van de ontwikkeling van de vleesproductie in de na-oorlogse jaren x).

	Rundvleesproductie (in ton, gesl. gew.)	Varkensvleesproductie (in ton, gesl. gew.)	Productie van schapen- en geitenvlees (in ton, gesl. gew.)
1936-'38 (gem.)	139.861	164.399	3.085
1947	101.421	47.690	3.150
1948	103.290	81.703	2.239
1949	122.424	136.075	2.193
1950	129.989	170.539	2.693
1951	143.557	155.691	2.659
1952	152.796	178.400	2.309
1953	160.595	178.940	2.490

Het prijsbeleid van de Belgische regering in de vee- en vleessector beperkt zich in hoofdzaak tot het nemen van maatregelen aan de grens. De prijsvorming in het binnenland wordt geheel vrijgelaten. Indien de invoerbeperkende maatregelen niet afdoende blijken om het gewenste prijspeil op de binnenlandse markt te effectueren, wordt nog ingegrepen door het Office Commercial du Ravitaillement (O.C.R.A.) ten behoeve van het leger aankopen te laten verrichten en zodoende de markt een weinig te ontlasten.

De regeling van de in- en uitvoer kan in het kort als volgt worden samengevat: De invoer van vers of gekoeld rund- en varkensvlees wordt in het algemeen niet toegestaan. Hierop wordt een uitzondering gemaakt indien de prijzen op de binnenlandse markt te hoog oplopen. Zo wordt tijdens de wintermaanden doorgaans toestemming verleend tot de invoer van een beperkte hoeveelheid kalfsvlees. De invoer van bevroren vlees wordt niet op ingrijpende wijze beperkt. Bevroren rundvlees kan uit alle landen worden geïmporteerd, de invoer van bevroren varkensvlees is geliberaliseerd in het raam van de O.E.E.S. De invoer van schapenvlees, geitenvlees en slachtpaarden is eveneens geliberaliseerd. De invoer van slachtveulens valt onder de bepalingen van het Protocol van Luxemburg, zodat de invoer uit andere landen dan Nederland en Luxemburg verboden is. Met betrekking tot de uitvoer kan worden opgemerkt, dat alleen van vers of gekoeld rundvlees de uitvoer thans in het algemeen niet wordt toegestaan.

x) De cijfers geven de vleesproductie weer van binnenlands en ingevoerd slachtvee. Tegenwoordig en vóór de oorlog weken deze cijfers niet erg af van de Belgische netto-productie. In de jaren direct na de oorlog werd echter vrij veel rundvee ingevoerd.

Voor varkensvlees geldt een richtprijs. Deze werd voor het laatst vastgesteld in Februari 1951, toen de varkensprijzen hoog waren, en bedraagt F 30 per kg levend gewicht. In de loop van 1952 en 1953 zijn de varkensvleesprijzen evenwel sterk gedaald en op het ogenblik kan aan deze prijs als richtprijs geen enkele betekenis meer worden gehecht. Als minimumgrens staat de regering nu ongeveer een prijs van F 26,50 voor ogen en als maximumgrens F 28 (per kg levend gewicht). Dat wil zeggen, dat zolang de prijs op de binnenlandse markt beneden F 26,50 ligt er zeker geen invoer van varkensvlees zal worden toegelaten, terwijl bij een eventuele prijsstijging boven F 28 de invoer weer zal worden bevorderd. In dit verband kan nog worden vermeld, dat toen de prijzen in het najaar van 1953 een minder gewenste tendenz tot stijgen vertoonden de regering onderhandelingen met Nederland heeft geopend voor de levering van een aantal varkens. Deze onderhandelingen hebben er toe geleid, dat in het eerste kwartaal van 1954 1.400 ton varkensvlees door Nederland aan België is geleverd.

De Belgische varkensmarkt heeft de laatste jaren evenals de markt in Nederland de sterke prijsdaling als gevolg van de varkenscyclus ondervonden. Afgezien van de betrekkelijk onbelangrijke aankopen van de O.C.R.A. heeft de Belgische overheid echter niet ingegrepen om deze prijsdaling op enigerlei wijze te remmen. Deze houding kan misschien worden verklaard uit het feit, dat de prijzen van varkensvlees viermaal voorkomen onder de prijzen, die worden opgenomen voor de berekening van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen (nl. de prijzen van varkenscarbonaden, spek, reuzel en ham). Waar de kleinhandelsprijsindex zich in België sinds de oorlog steeds in een stijgende lijn heeft bewogen en de regeringspolitiek er op is gericht deze ontwikkeling tegen te gaan, is het begrijpelijk, dat de Belgische regering zich bij een daling van de varkensvleesprijzen niet spoedig gedrongen zal zien in te grijpen.

Het gevolg van één en ander is geweest, dat de prijzen der slachtvarkens in 1952 en 1953 tot een zeer laag peil zijn gedaald. In Maart 1953 werd het laagste peil bereikt, nl. F 18,20 per kg levend gewicht. De prijsdaling werd nog versterkt ten gevolge van het feit, dat de kwaliteit van het Belgische varkensvlees niet hoog is.

Aan het ingrijpen van de O.C.R.A. op de binnenlandse markt, hierboven reeds genoemd, moet geen al te grote betekenis worden toegekend. In de eerste plaats blijven deze aankopen tot betrekkelijk geringe hoeveelheden beperkt: in 1953 werd in totaal 1.900 ton rundvlees en 380 ton varkensvlees aangekocht. In de tweede plaats geschieden deze aankopen ten behoeve van het leger. Door deze bestemming aan het vlees te geven wordt de vraag op de markt tegelijk weer beperkt. Immers indien de O.C.R.A. haar aankopen niet zou hebben verricht, zouden deze op de één of andere wijze van militaire zijde zelf zijn geschied.

§ 2. M e l k e n z u i v e l p r o d u c t e n

1. Omvang en bestemming van de melkproductie

Evenals in Nederland vormt ook in België de melkveehouderij de belangrijkste tak van de landbouw. In 1953 vormde de bruto-waarde van de melkproductie (af-boerderij) 27% van de bruto-waarde van de totale land- en tuinbouwproductie. De volgende cijfers geven enig inzicht in de ontwikkeling van de melkveestapel en de melkproductie:

	Aantal melkkoeien x 1.000	Totale melkproductie x 1.000.000 liter
1936-'38 (gem.)	966	2.995
1947	762	2.139
1948	850	2.720
1949	900	2.970
1950	950	3.135
1951	950	3.183
1952	940	3.243
1953	953	3.431

De melkproductie per koe is vergeleken bij vóór de oorlog regelmatig toegenomen. In de jaren 1936-'38 bedroeg de gemiddelde productie per koe 3.100 liter met een gemiddeld vetgehalte van 3%, in 1953 bedroeg deze 3.600 liter met een gemiddeld vetgehalte van 3,35%.

Meer dan de helft van de totale melkproductie wordt aangewend voor de fabricage van boter. Het boterverbruik is in België opvallend hoog (1953 12 kg per hoofd), het verbruik van consumptiemelk daarentegen vrij laag (1953 100 liter per hoofd). De regering tracht het verbruik van consumptiemelk op te voeren, o.a. door het geven van credieten voor het verstrekken van melk in scholen en ziekenhuizen; tot dusver werden op dit punt echter geen grote resultaten bereikt.

Ook werden in 1954 ingrijpende maatregelen genomen tot verbetering van de consumptiemelk. Op 18 April werd nl. bij Koninklijk Besluit bepaald, dat het met ingang van 1 Januari 1955 verboden zal zijn rechtstreeks consumptiemelk aan verbruikers te leveren indien het bedrijf van de melkveehouder niet vrij is van runder-t.b.c. Voorts zal in plaatsen met meer dan 50.000 inwoners melk niet anders meer mogen worden verkocht dan in flessen. De losse melk zal dus in de steden geheel worden geweerd. De Belgische verhoudingen in aanmerking nemende is het de vraag of deze maatregelen in de gestelde tijd, die zeer kort is, volledig zullen kunnen worden uitgevoerd.

De bestemming van de melk blijkt duidelijk uit onderstaande cijfers:

	x millioen liter	in %
Totale melkproductie 1953	3.431.000	100
hiervan aangewend voor		
Consumptiemelk	878	25,5
Boter	2.042	60
Kaas	65	2
Kalveropfok	390	11
Overige bestemmingen	56	1,5

De productie van boter op de boerderij is in België nog zeer belangrijk, vooral in het Waalse gedeelte van het land. Ongeveer 55% van de Belgische boterproductie is boerenboter tegen 45% fabrieksboter. De productie van fabrieksboter neemt echter toe.

De kaasproductie speelt in België geen rol van betekenis. Dit valt direct op, indien wij de cijfers van de Belgische zuivelproductie met die van Nederland vergelijken.

	België	Nederland
Boterproductie 1953	83.000 ton	83.000 ton
Kaasproductie 1953	15.400 ton	159.000 ton

2. Prijspolitiek

Daar melk het belangrijkste product is van de Belgische landbouw, is het zeer begrijpelijk, dat er de Belgische regering alles aan is gelegen de opbrengst van de melk voor de boer op een rendabel peil te houden. De gehele prijspolitiek voor melk en zuivel is gefundeerd op de kostprijs van de melk, die ieder jaar door het Ministerie van Landbouw wordt berekend. De prijsregelingen voor de verschillende producten stemmen echter niet overeen. Er zijn in dit opzicht twee groepen te onderscheiden. Voor boter, room, melk en koffiemelk wordt getracht een bepaald prijsniveau te handhaven door invoermaatregelen in het kader van het Protocol van Luxemburg; voor gecondenseerde melk zonder suiker is een regeling van kracht, die hetzelfde effect heeft als het landbouwprotocol. De invoer van kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker wordt niet gereguleerd, doch de productie van deze producten wordt gesubsidieerd. De regelingen voor de beide groepen producten zullen hieronder in de genoemde volgorde worden behandeld.

Prijspolitiek voor boter, consumptiemelk, room, koffiemelk en gecondenseerde melk zonder suiker

Het prijsbeleid, dat de Belgische regering voor deze vijf producten voert, kan het best aan de hand van de prijsregelingen voor boter worden behandeld, daar dit het belangrijkste product is en het prijsbeleid voor de andere producten hiermee op de voornaamste punten overeenstemt.

Op basis van de kostprijs van de melk wordt in overleg tussen het Ministerie van Landbouw en het Ministerie van Economische Zaken een maandelijkse schaal van richtprijzen voor fabrieksboter opgesteld. Aan de hand hiervan worden in het kader van de Benelux minimumprijzen voor de invoer van boter uit Nederland (resp. Luxemburg) vastgesteld. Voor de andere producten - consumptiemelk, room en koffiemelk - gelden eveneens minimum-invoerprijzen; de Belgische regering ziet er evenwel van af om voor deze producten in het binnenland ook een richtprijs bekend te maken.

Gecondenseerde melk zonder suiker werd op 6 Juli 1953 onder het regiem der minimumprijzen gebracht. De Belgische regering had er aanvankelijk bezwaar tegen voor dit product toepassing van het landbouwprotocol te vragen. De practijk leert nl. dat toepassing van het stelsel van de minimum-invoerprijzen tot prijsstijging van het product op de binnenlandse markt leidt. Met ingang van 25 Februari 1954 werd het regiem van de minimumprijzen voor gecondenseerde melk zonder suiker formeel weer buiten werking gesteld. In feite bleef het systeem echter bestaan. De uitvoer uit Nederland wordt thans belast met een heffing ter hoogte van het verschil tussen de Belgische en de Nederlandse kostprijs van het product. De opbrengst van deze heffing wordt ook in gelijke delen over beide landen verdeeld.

Zoals bekend schrijft het Protocol voor, dat de vaststelling van de minimum-invoerprijzen in gemeenschappelijk overleg geschiedt tussen België, Nederland en Luxemburg, nl. door de Commissie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening van de Raad voor de Economische Unie.

De richtprijs en de minimum-invoerprijs voor boter zijn in het algemeen niet aan elkaar gelijk. De minimum-invoerprijs wordt steeds zodanig gesteld, dat de richtprijs op de belangrijkste botermijnen wordt geëffectueerd. 's Winters kan het verschil tussen beide prijzen vrij groot zijn (de minimum-invoerprijs is dan het laagst), aangezien de Belgische boterproductie dan tekortschiet om aan de binnenlandse behoeften te voldoen. 's Zomers is het verschil veel kleiner; soms ligt de minimum-invoerprijs dan boven de richtprijs; een enkele maal is het voorgekomen, dat de invoer van boter werd stopgezet (nl. van 1 Mei - 20 Juni 1950).

Wanneer de productie van verse boter in Nederland gedurende de winter ook tekortschiet om aan de Belgische behoeften te voldoen, wordt er wel koelhuisboter uit Nederland ingevoerd. Hiervoor gelden dan andere minimum-invoerprijzen.

Zoals reeds in hoofdstuk I is vermeld, verlenen de Benelux-partners elkaar preferentie voor de invoer van de landbouwproducten, die onderworpen zijn aan het regime van de minimumprijzen. Nederland heeft bijgevolg het invoermonopolie van boter in België. Tweemaal is het voorgekomen, nl. in Februari 1952 en in Februari 1954, dat ook ons land niet in de Belgische behoeften kon voorzien; België heeft beide keren de invoer van 500 ton Deense boter toegelaten.

Het stelsel van de minimum-invoerprijzen en de opslagpolitiek voor boter, welke hieronder nog zal worden behandeld, heeft doeltreffend gewerkt. De resultaten wijzen uit, dat de werkelijke boterprijzen op de toonaangevende botermijnen - dit zijn de mijnen van de Boerenbond te Antwerpen, Brussel en Hasselt - zich in de voorbije jaren rondom de richtprijs hebben bewogen.

Ter illustratie volgen hieronder de maandelijkse richtprijzen en de werkelijke prijzen voor fabrieksboter in 1953. Ook de minimum-invoerprijzen zijn vermeld.

	Richtprijs (F per kg)	Werkelijke prijs (F per kg)	Minimum-invoerprijs (F per kg)
Januari	92	90,58	85 (1-9 Januari)
Februari	90	89,48	86 (10 Jan.-1 Maart)
Maart	86	87,56	87 (2-14 Maart) 85 (15-29 Maart)
April	84	82,70	84 (31 Maart-15 April)
Mei	80	79,24	82,50 (van 16 April af)
Juni	80	79,42	82,50
Juli	80	81,07	82,50
Augustus	82,50	83,16	82,50
September	85,50	84,50	82,50 (tot 21 September) 84 (21-30 September)
October	88,50	85,54	86 (1-18 October)
November	90	89,22	88 (van 19 October af)
December	90,50	89,92	88

De periodiek vastgestelde richtprijzen hebben betrekking op fabrieksboter. Voor boerenboter worden geen afzonderlijke richtprijzen vastgesteld. Dit blijkt niet nodig te zijn, daar de ervaring leert, dat de prijzen van de boerenboter ofschoon zij steeds iets lager zijn, het prijsverloop van de fabrieksboter volgen.

Wanneer de minimum-invoerprijs boven de Belgische marktprijs ligt, zoals b.v. in April, Mei, Juni en Juli van het vorig jaar het geval was, vindt er in het algemeen geen invoer van boter in België plaats. Een uitzondering hierop wordt slechts gevormd door partijen, die door vaste Belgische relaties van Nederlandse handelaren worden betrokken en door partijen, die bestemd zijn om tot de winter te worden opgeslagen.

Opslagpolitiek voor boter:

Teneinde gedurende de zomer een ernstige prijsdaling voor boter te voorkomen past de Belgische regering nog een andere dan de hierboven genoemde maatregel toe. Door het stellen van aantrekkelijke voorwaarden tracht zij nl. de opslag van boter door de particuliere handel te bevorderen. Om dit te bereiken garandeerde zij de handel in de voorbije jaren, dat de richtprijs gedurende drie wintermaanden (November, December en Januari) tenminste een bepaald bedrag hoger

zou liggen dan gedurende de zomer. Zo nodig werd deze garantie nog versterkt door ook voor de minimum-invoerprijs gedurende de zomer en de winter een bepaald verschil te garanderen. Voor de opslag tijdens de zomer van 1953 b.v. werd aan de handel toegezegd, dat de richtprijs gedurende de drie wintermaanden 1953/54 minstens F 10 per kg hoger zou zijn dan in genoemde zomer.

Ook met deze opslagpolitiek heeft de Belgische regering het beoogde doel bereikt. Grote hoeveelheden boter werden de laatste jaren tijdens de zomer opgeslagen. De opslag geschiedt geheel voor rekening van de handel. Zij heeft geen financiële consequenties voor de overheid.

De prijsvorming van margarine is in België in feite vrij. Het prijsverloop van margarine wordt evenwel door het Ministerie van Economische Zaken gevolgd, daar de margarineprijzen worden gebezigd bij de samenstelling van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen. Een eventuele prijsverhoging mag slechts in overleg met het Ministerie plaatsvinden.

Het margarineverbruik is in België naar Nederlandse begrippen niet bijzonder hoog (1953 België: 8,5 kg per hoofd van de bevolking, Nederland: 18,3 kg). Ca 70% van de productie is in handen van de Union Margarinière, de vertegenwoordiger van de Unilever in België.

Prijspolitiek voor kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker

Voor deze producten, welke niet in het landbouwprotocol staan vermeld en die aan de concurrentie van het buitenland - in het bijzonder die van Nederland - zijn onderworpen, past de Belgische regering een stelsel van subsidies toe, dit om te voorkomen, dat de opbrengst van de melk tot een te laag peil daalt. Met deze subsidiëring werd op bescheiden schaal in 1949 begonnen, nl. alleen voor het product melkpoeder. Het jaar daarop werden de subsidies tot kaas en gecondenseerde melk uitgebreid. Tot 6 Juli 1953 gold de subsidiëring ook voor gecondenseerde melk zonder suiker; na genoemde datum werd zij voor dit product opgeheven.

Er moge hier nog worden vermeld, dat de subsidiëring van kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk niet nieuw is. Vóór de oorlog gold deze ook reeds, echter met dit verschil, dat de lasten toen werden bestreden uit invoerrechten resp. "taxes de licences".

Men kan zich afvragen, waarom de Belgische regering voor kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker een ander systeem toepast om de melkopbrengst voor de boer op een lonend peil te houden dan voor de overige melk- en zuivelproducten. Het zou natuurlijk vreemd aandoen, indien op de invoer van producten, welke eerst voor het forum van de O.E.E.S. is geliberaliseerd, opnieuw voor bepaalde landen van deze organisatie beperkende maatregelen van een geheel andere strekking zouden worden ingesteld. Men heeft hier dan ook van afgezien. De diepere oorzaak moet echter in hoofdzaak worden gezocht in het feit, dat toepassing van de bepalingen van het landbouwprotocol tot prijsstijging van het betrokken product op de binnenlandse markt leidt, en dat heeft men voor kaas en de beide andere producten om bepaalde redenen willen voorkomen.

Willen de fabrieken, die melk tot kaas, melkpoeder of gecondenseerde melk met suiker verwerken, de subsidie deelachtig worden, dan zijn zij bij de uitbetaling van de melk en de ondermelk aan de veehouder gebonden aan een minimumprijs, welke maandelijks wordt vastgesteld. Door deze voorwaarde te stellen heeft de regering een waarborg, dat het doel van de subsidiëring wordt bereikt.

Ieder jaar wordt voor subsidiëring een bepaald bedrag op de begroting uitgetrokken. De verdeling van het totaalbedrag over de verschillende producten geschiedt sinds 1951 in die zin, dat maandelijks wordt bekend gemaakt, hoe hoog de subsidie per eenheid product is en welke hoeveelheid van het product maximaal zal worden gesubsidieerd. De uitbetaling van de subsidies door het Ministerie van Landbouw aan de fabrieken loopt over de Nationale Zuivelddienst. Het onderstaande overzicht geeft een indruk van de omvang van de subsidiëring en de verdeling over de producten in de afgelopen jaren (bedragen in 1.000 F).

	1949	1950		1951		1952		1953	
	Bedrag der uitgekeerde subsidies	Bedrag der uitgekeerde subsidies	%	Bedrag der uitgekeerde subsidies	%	Bedrag der uitgekeerde subsidies	%	Bedrag der uitgekeerde subsidies	%
Kaas		19.930	52,4	36.468	41	27.135	36,1	27.004	29,1
Melkpoeder	1.340	10.800	28,4	45.477	51,2	39.865	53,0	58.049	62,6
Gecondenseerde melk x)		7.299	19,2	6.875	7,8	8.247	10,9	7.698	8,3
Totaal	1.340	38.029	100	88.820	100	75.247	100	92.751	100

x) De subsidies voor gecondenseerde melk in 1950, 1951, 1952 en 1953 gedeeltelijk betroffen zowel het gesuikerde als het ongesuikerde product, daar de subsidiëring op gecondenseerde melk zonder suiker pas op 6 Juli 1953 werd opgeheven.

Bij de tenuitvoerlegging der subsidiëring in 1951 bleek o.m., dat de minimumprijs voor ondermelk, waarop het systeem was gebaseerd, te hoog was vastgesteld. Hierdoor werden de boeren weerhouden de ondermelk van de fabrieken terug te nemen en nam de productie van de ondermelkproducten (Brusselse kaas, mager melkpoeder en magere gecondenseerde melk) toe. Met name de productie van mager melkpoeder liep erg op. In 1952 heeft de regering op grond hiervan de minimumprijs voor melk weliswaar iets verhoogd en die voor de ondermelk iets verlaagd, doch gezien de zeer lage varkensprijzen bleef de ondermelkprijs toch nog aantrekkelijk voor de boeren, zodat de productie van mager melkpoeder hoog bleef.

Dit melkpoeder (in hoofdzaak Hatmakerpoeder) vindt tweeërlei bestemming. Het wordt gekocht door de boeren als veevoeder - dit wordt in de hand gewerkt door het feit, dat de teruggeleverde ondermelk over het algemeen van een slechte hoedanigheid is - en het wordt uitgevoerd (vooral naar Nederland).

De productiestijging van het mager melkpoeder baart de Belgische regering ernstige zorgen. De subsidiëring betekent een financiële last en bovendien schept de grote productie een afzetprobleem. Potentieel kan de productie zelfs nog sterk stijgen, daar de hoeveelheid door de zuivelfabrieken verwerkte ondermelk ruwweg slechts een derde is van de totale ondermelkproductie (het deel, dat tot mager melkpoeder wordt verwerkt, is uiteraard nog veel kleiner).

Nederland, beducht voor de concurrentie van het Belgische product, heeft België tijdens de zomer van 1953 de mogelijkheid aangeboden vóór eind October van hetzelfde jaar 2.500 ton mager melkpoeder (Spray poeder) tegen de in Nederland geldende overnameprijs aan het In- en Verkoopbureau voor Zuivel te verkopen.

Bovendien ondervonden de boterfabrieken in het Oosten van ons land, die gedurende de zomer ondermelk (aanvullingsmelk) aan de consumptiemelkbedrijven in het Westen van Nederland leveren, in 1953

nadelige concurrentie van de invoer van de goedkope Belgische ondermelk. In verband hiermee zijn de bepalingen van het landbouwprotocol op verzoek van Nederland met ingang van 1 September 1953 ook van toepassing verklaard op ondermelk. De minimumprijs bij invoer in Nederland bedraagt f. 4,95 per 100 kg (d.i. F 65 per 100 kg).

Conclusie:

Het voorgaande kan in het kort als volgt worden samengevat. In tegenstelling tot enkele andere basisproducten van de Belgische landbouw bestaat er eigenlijk geen richtprijs voor melk. Hetgeen in feite geschiedt, komt op het volgende neer:

a. Op basis van de jaarlijks berekende kostprijs van melk wordt een maandelijkse schaal van richtprijzen voor fabrieksboter vastgesteld. Tevens worden de minimum-invoerprijzen van boter, consumptiemelk, room en koffiemelk, welke België krachtens het bepaalde onder het Protocol van Luxemburg met zijn Beneluxpartners overeenkomt, op genoemde kostprijs gebaseerd.
b. De productie van kaas, melkpoeder en gecondenseerde melk met suiker wordt gesubsidieerd. Willen de zuivelfabrieken voor deze subsidie in aanmerking komen, dan dienen zij bij de uitbetaling van de melk en de ondermelk aan de boeren minimumprijzen in acht te nemen. Deze minimumprijzen, welke maandelijks door de overheid worden bekend gemaakt, worden eveneens afgeleid uit de kostprijs van de melk.

Tot besluit van deze paragrasf kan nog worden vermeld, dat op 28 October 1953 bij het Ministerie van Landbouw een Nationale Zuivelcommissie is ingesteld. Deze commissie, niet te verwarren met de Nationale Zuivelдienst, heeft tot taak de Minister van Landbouw te adviseren over de maatregelen, welke moeten worden getroffen met betrekking tot productie, verwerking, distributie, verbruik en in- en uitvoer van zuivelproducten. In genoemde commissie hebben o.a. zitting de Directeur-Generaal van de Veeteelt en Veeartsenijkundige Dienst (voorzitter), de Directeur-Generaal van de Economische Diensten van het Ministerie van Landbouw (ondervoorzitter) en vertegenwoordigers van alle grote landbouworganisaties en van alle bonden van zuivelfabrieken.

§ 3. E i e r e n

De eierproductie neemt in België een niet onbelangrijke plaats in. In 1953 vertegenwoordigde zij ruim 15% van de bruto-waarde van de totale landbouwproductie. De prijsvorming op de binnenlandse markt is vrij. Er geldt een schaal van maandelijkse richtprijzen. In 1953 was deze (prijs per stuk voor eieren van 55-60 gram):

Januari	F 2,65
Februari	2,30
Maart	2,-
April	1,80
Mei	1,85
Juni	2,05
Juli	2,35
Augustus	2,75
September	2,95
October	3,20 en 3,10
November	3,15
December	2,75

De invoer uit Nederland is onderworpen aan de bepalingen van het landbouwprotoool. Er geldt een minimumprijs voor de invoer uit Nederland. In 1953 was deze steeds gelijk aan de richtprijs. Er vond de laatste jaren echter geen invoer uit Nederland plaats (behalve van broedeieren).

HOOFDSTUK IV

DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK VOOR GROENTEN EN FRUIT

§ 1. S i t u a t i e i n h e t b i n n e n l a n d

De productie en de markt van groenten en fruit worden in België geheel vrijgelaten. Bepaalde, de omvang van de productie beïnvloedende voorschriften, zoals die in ons land voorkomen inzake de omvang van het tuinbouwareaal of van die der verschillende teelten afzonderlijk, komen niet voor. De marktorganisatie wordt van overheidswege evenmin beïnvloed. Dwingende voorschriften inzake kwaliteitsaanduidingen, sortering, verpakking, e.d. bestaan alleen ten aanzien van de voor export bestemde partijen.

Ook van de zijde der bedrijfsgenoten zelf is geen centraal geleide marktorganisatie tot stand gebracht. De handel vindt nog voor een belangrijk deel plaats op dagmarkten. Daarnaast hebben vooral de laatste jaren de veilingen erg in betekenis gewonnen. De grootste en bekendste groentenveilingen zijn gevestigd te Sinte Katelijne Waver en te Leuven, de belangrijkste fruitveiling is die van Sint Truiden, terwijl verder de veiling van Hoeilaart voor de afzet van druiven van belang is. Buiten de afzet via de markten en veilingen is in de fruitteelt de verkoop op stam van belang, terwijl voor groenten ook de zgn. contractteelt voor de conservenindustrie voorkomt. Als bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat de ooftteelt in hoofdzaak als nevenbedrijf van de landbouw wordt beoefend; bedrijven, die uitsluitend uit boomgaarden bestaan, worden weinig aangetroffen.

Oppervlakkig beschouwd lijkt het misschien, dat door het achterwegeblijven van elke vorm van overheidsingrijpen en het veelal grote aantal marktpartijen niet alleen een toestand van vrije, doch ook van volledige concurrentie beter wordt benaderd dan in ons land. Dit laatste is echter niet het geval. De grote variatie der verhandelde producten en de geringe kwalitatieve sortering hiervan, alsook - dit geldt niet voor de veilingen - het ontbreken van de mogelijkheid zich voldoende op de hoogte te stellen omtrent de prijsvorming, hebben tot gevolg, dat de toestand van volledige concurrentie over het algemeen slechts in beperkte mate wordt benaderd.

§ 2. R e g e l i n g e n a a n d e g r e n s

De overheidsbemoeienis inzake groenten en fruit beperkt zich in België tot regelingen de in- en uitvoer betreffende. De invoerregelingen zijn het belangrijkst. Deze beogen op overeenkomstige wijze als de invoerbeperkingen voor de veehouderijproducten de Belgische tuinder tegen de nadelige gevolgen van buitenlandse concurrentie te beschermen.

Regeling van de invoer:

België kent tweeërlei soort invoermaatregelen. Ten eerste de maatregelen, genomen in het kader van het Protocol van Luxemburg ten aanzien van de invoer van groenten en fruit uit Nederland (resp. Luxemburg), ten tweede de maatregelen ten aanzien van de invoer van groenten en fruit uit andere landen.

De eerste soort maatregelen heeft betrekking op de volgende producten: tomaten, uien, vroege aardappelen, bloemkool, rode en witte kool, peen, kropsla, witlof, verse bonen en erwten, druiven, appelen, peren, kersen, pruimen en aardbeien. Op verzoek van België wordt voor deze producten een minimum-invoerprijs vastgesteld. Van Nederlandse zijde wordt in verband hiermede op de export van genoemde producten naar België een heffing gelegd ten bedrage van het verschil

tussen de Belgische minimumprijs en de gemiddelde Nederlandse veilingprijs (gewogen gemiddelde van de prijzen op een aantal Nederlandse veilingen). De ene helft van de revenuen van deze heffingen vloeit in Nederlandse, de andere helft in Belgische kas.

Daar er in België geen kostprijsberekeningen voor tuinbouwproducten bestaan - de berekeningen voor sla en tomaten vormen hierop een uitzondering - heeft men de minimumprijzen aanvankelijk wel gebaseerd op 365% van de gemiddelde marktprijs van 1936-'38. Geleidelijk aan is deze basis echter verlaten. Tegenwoordig stelt de Belgische regering de minimum-invoerprijzen op een zodanige hoogte vast, dat naar haar oordeel de binnenlandse marktprijs van het betrokken product op een lonend peil voor de Belgische producent zal blijven gehandhaafd.

Aangezien het regiem van de minimumprijzen bij de handel in agrarische producten tussen Nederland en België de laatste jaren zo'n belangrijke rol heeft gespeeld, moge hierop nog een nadere toelichting worden gegeven. Voor de tuinbouwproducten, waarop dit regiem van toepassing is verklaard, geldt als binnenlandse prijs op de markt van het exporterende land: de prijs franco grens. Deze wordt gevormd door de gemiddelde veilingprijs van een bepaald aantal veilingen per dag, vermeerderd met onkosten van verpakking, vervoer, etc. tot aan de grens. De heffing nu is gebaseerd op het verschil tussen de minimumprijs en de prijs franco grens. Deze heffingen worden van kracht op de dag volgende op die waarop de gemiddelde veilingprijs werd bepaald. Doordat de gemiddelde veilingprijzen van dag tot dag kunnen variëren, fluctueren de heffingen ook dagelijks.

Het Bedrijfschap voor Groenten en Fruit in Nederland is belast met het berekenen en het innen van de heffingen bij de export van Nederlandse tuinbouwproducten naar België resp. Luxemburg. De heffingsbedragen worden per circulaire dagelijks bekend gemaakt aan de veilingbesturen. De exporteurs dienen de door hen verschuldigde heffingen aan de veilingbesturen te voldoen, alvorens zij een uitvoervergunning op die dag kunnen verkrijgen. De veilingbesturen dragen de heffingen weer af aan het Bedrijfschap voor Groenten en Fruit, waarna per kwartaal de revenuen in gelijke delen tussen Nederland en België (resp. Luxemburg) worden verdeeld.

De maatregelen, welke België neemt ten aanzien van de invoer van groenten en fruit uit landen buiten de Benelux, dragen een geheel ander karakter. Het betreft hier behalve de invoer van de producten, waarop het landbouwprotocol van toepassing is, nog een aantal andere producten. Voor de invoer van al deze producten wordt sinds 1950 ieder jaar een zgn. tuinbouwkalender opgesteld. Dit is niets anders dan een overzicht gedurende welke perioden van het jaar de invoer van genoemde producten uit de betrokken landen wordt stopgezet. In de "vrije" tijden wordt de invoer ook geheel vrijgelaten en - met uitzondering van die van sla - niet gecontingenteerd. De invoer van prei en selderij alsmede die van druiven is momenteel geheel geschorst. Daar de Beneluxpartners het invoermonopolie hebben van producten, waarvoor minimum-invoerprijzen zijn vastgesteld, wordt de invoer van groenten en fruit uit andere landen ten tijde, dat de minimumprijzen gelden, uiteraard nooit toegestaan.

Regeling van de uitvoer:

Voor de tuinbouw is, in tegenstelling tot de andere sectoren van de agrarische productie in België, de export van vrij veel betekenis. Dit geldt in het bijzonder voor bepaalde fruitsoorten (w.o. druiven) en witlof. De uitvoer wordt van overheidswege vrijgelaten met dien verstande, dat voor de belangrijkste producten voorschriften van kracht zijn, betrekking hebbend op kwaliteitseisen, standaardisatie, sortering en verpakking, op de naleving waarvan

het Ministerie van Landbouw zijn bevoegdheden heeft gedelegeerd aan de Nationale Dienst voor de afzet van Land- en Tuinbouwproducten.

Voor één der producten, die naar Nederland worden uitgevoerd, te weten witlof, wordt in het kader van het Protocol van Luxemburg van Nederlandse zijde een minimum-invoerprijs vastgesteld. Indien de Belgische exportprijs hierbeneden blijft, wordt de invoer door Nederland met een heffing belast ten bedrage van het verschil. De baten van deze heffing vloeien weer voor de helft aan Nederland en voor de helft aan België toe.